

POROVAHINKOLAIN UUDISTUS

Arviolautakunnan tehtävä on edistää poronomistajien ja maanomistajien välisten ristiriitojen yhteensovittamista. Keinoina riidan sovittelu ja ratkaisuesitysten antaminen. Lautakunnan koollekutsumiseen tulee olla molempien osapuolten tai kaikissa tapauksissa vahingonkärsijän suostumus. Esityksessä näin ei ole vaan koollekutsumisen voi suorittaa myös vahinkoa aiheuttanut osapuoli. Esityksessä lähdetään siitä että kaikki viljelijän hallussa olevat dokumentit on luovutettava Lautakunnan käsiteltäväksi. Huomiota kiinnittää myös kaikkien muiden viljelijän tekemiseen tai tekemättä jättämiseen liittyvä asioiden perinpohjainen läpikäynti. Katsomme että viljelijän hallussa olevat asiakirjat eivät muodosta porovahinkojen kannalta niin keskeisiä asioita että niitä voitaisiin tässä laajuudessa pyytää. Pellonvuokrasopimukset sisältävät tietoa jota emme voi ilman vuokranantajan suostumusta luovuttaa kolmannelle osapuolelle. Poronhoitolaki määrittää paliskuntien tehtävät vahinkojen estämisestä. Luonnoksessa näitä tehtäviä on lähinnä sivuttu ja tarkastelussa on jäänyt huomioimatta ne keskeiset asiat jotka suoraan vaikuttavat porojen laiduntamiseen pelloilla. Paliskuntien kesä, talvilaidunalueet ja niiden sijainti. Paliskunnan yhteyshenkilö joka on vastuussa vahinkoalueen paimennuksesta. Porojen Gps pantojen paikannustietojen käyttö vahinkojen määrää ja vahinkotapahtuman kestoa selvitetäessä. Lautakunnan tulee arvioida myös talvitarhauksen aikaisen aiv-ruokinnan ja täysrehujen syömiseen oppineiden porojen käyttäytyminen tarharuokinnan ulkopuolella. Ilmoitukset vahinkoa aiheuttavista poroista tulisi kerätä viranomaisen esimerkiksi ruokaviraston toimesta jonne vahinkoeläimistä ilmoitettaisiin paliskunnan lisäksi. Lautakunnan tekemien ratkaisuehdotusten käyttäminen tuomioistuinkäsittelyn todistusaineistona johtaa pakkosovittelun kaltaiseen tilanteeseen ja siksi se on syytä rajata lakiehdotuksesta pois.

Esityksessä puhutaan poronhoitajien perustuslaillisesta oikeudesta harjoittaa elinkeinoa, elinkeinonvapaudesta. Suurimman ryhmän poronomistajista muodostavat kuitenkin harrastuksenaan poroja pitävät henkilöt. Toisen omaisuudella harjoitettava harrastustoiminta tai ammatinharjoittaminen ovat merkittävä poikkeus perustuslaillisen omaisuudensuojaan. Kuten tiedetään millään toisella ryhmällä tällaista oikeutta ei ole. Muussa työssä pääasiallisen toimeentulonsa hankkivilla on hyvin rajalliset mahdollisuudet hoitaa poronhoitolakiin kuuluvia velvoitteitaan ja porojen aiheuttamien vahinkojen taloudelliset vaikutukset ovat pienistä poromääristä/poronomistaja johtuen vähäisiä tai merkityksettömiä. Maanomistusoikeudesta riippumattoman laidunnusoikeuden sivussa me maanomistajat olemme saaneet pääasiassa yksityisten maanomistajien maille sijoittuvat suoja-aita viidakon joka vaikeuttaa merkittävästi maanomistajien oman elinkeinonsa harjoittamista ja asumista alueella. Näitä vaikutuksia ei tässä esityksessä käsitellä lainkaan.

Aitaaminen on lakiehdotuksessa varsin keskeisessä asemassa vahinkojen estämisen keinovalikoimassa. Aitaaminen aiheuttaa kiistatta huomattavaa haittaa ja taloudellisia menetyksiä maanomistajille. Pelloilla oleva aita pienentää tukivalvonnassa pinta-alaa ja vähentää myös satoa. Veräjien aukominen tuo kustannuksia maanomistajille joita ei paliskunta korvaa. Samoin aidan alle jäävä maapohja ei kuulu korvattavaan vahinkoon. Katsomme että aitojen rakentaminen pääasiassa siirtää ongelmaa mutta ei poista sitä, kun porot hakeutuvat aitaamattomille alueille. Aitojen rikkoontumista syystä taikka toisesta on esityksessä käytetty perusteena pienentää poronomistajien vastuuta, sama tilanne on kolmannen osapuolen esim marjastajan tai metsästäjän aukijättämän veräjän aiheuttama vahinko. Jos tällaiset perusteet johtavat vahinkorvausvastuun raukeamiseen ollaan kestävässä tilanteessa. Poronomistajien velvollisuus huolehtia poroista ei poistu aidan rakentamisen myötä.

Vahinkoja tapahtuu myös aidatulla alueilla koska matalaksi rakennetut suoja-aidat eivät estä porojen kulkua.

Olemme jo aiemmin tuoneet esille porojen ympärivuotisen aitaamisen eteläisellä poronhoitoalueella ja edelleen olemme vahvasti sen kannalla. Kyseinen toimenpide olisi ainut kestävä ratkaisu edellä mainittuihin ongelmiin. Tällä hetkellä ihmiset ovat aidattuina omille maille ja porot saavat liikkua vapaasti aiheuttaen jatkuvasti ongelmia.

Lakiesityksestä puuttuu kokonaan vahingot jotka aiheutuvat porojen kantamista taudeista. Porojen ulosteillaan saastuttamaa rehua ei tulisi käyttää nautaeläinten ruokinnassa koska taudit voivat siirtyä tuotantoeläimiin Kysymyksessä on niin merkittävä haitta että sitä tulisi käsitellä jokaisen vahinkotapahtuman yhteydessä.

Me allekirjoittaneet emme hyväksy lausuntokierroksella olevaa lakiesitystä esitetystä muodostaan vaan toivomme että lakiesityksessä huomioitaisiin nykyistä paremmin vahingonkärsijän ja maanomistajan asema.

MTK Pudasjärvi

Pekka Törmänen pj